

Wladyslaw Markiewicz: Společenstvo i sociologie w Niemieckiej republice federalnej
Poznań, Wydawnictwo Poznańskie 1966.
407 str.

Kniha je první polskou prací, která se systematicky v širokém záběru zabývá vývojem německé sociologie vůbec a současným stavem sociologie a společnosti v NSR zvláště. Autor touto publikací vyplňuje mezeru v systému polských informací o současném stavu společenských věd v západním světě. První část knihy, nazvaná *Sociologie*, je věnována retrospektivnímu pohledu na vývoj německé sociologie dovedenému chronologicky až do současnosti. Předchůdci německé sociologie i její významné osobnosti, jako je F. Tönnies, G. Simmel, L. v. Wiese, M. Weber a jiní, nejsou pouze popisně prezentováni, ale je provedena kritická analýza jejich učení na základě konfrontace rozmanitých názorů odborníků společenských věd. Přínosná, i když rozsahem nevelká, je část publikace zabývající se německou sociologií v období hitlerovského fašismu. V posledním oddíle první části knihy se autor obšírně zabývá vývojem západoněmecké sociologie po II. světové válce. Snaží se postihnout organizaci a problematiku vědecké práce v oblasti obecné sociologie i jednotlivých oborových sociologií (sociologie průmyslu, mládeže, armády atd.). V souvislosti s tím si všímá společenské funkce sociologie v NSR. Druhá část knihy, nazvaná *Společnost*, není sice všeobsáhlou sociologickou syntézou společenských procesů a jevů v NSR, ale v jednotlivých tematických okruzích jsou výstižně naznačeny uzlové problémy současné západoněmecké společnosti. Autor sleduje poválečné přeměny v národním charakteru Němců, otázky neofašismu, předsídleneckých organizací, systém politické výchovy v NSR apod. Zvláštní pozornost věnuje sociální struktuře NSR. Rozbor koncepce nové střední třídy, role velkého kapitálu v společensko-politickém životě a problematika proletariátu i intelektuálů tvoří závěrečné kapitoly publikace. Práce je materiálově velmi bohatá a má značnou informativní hodnotu.

L. M.

Elizabeth Draper: Birth Control in the Modern World

Penguin Books, London 1965.

Kniha se zabývá jednak problémy vyvolanými tlakem populace, jednak minulými i přítomnými zkušenostmi s metodami řízení porodnosti a pojednává o tom, jak oboje spolu souvisí. Autorka soudí, že populační problémy nemají jednoduché příčiny a že jim nelze snadno odpovíci, doporučuje však široce založený výzkum a výchovu k plánování rodiny jako cestu k zmírnění nynější bídý a k zajištění větší spokojenosti v rodinném životě. Kniha je bohatě vybavena faktickými i statistickými informacemi čerpanými z četných oficiálních pramenů. Autorka aktivně působila

v British Family Planning Association (Britská asociace pro plánování rodiny) a věnuje proto hodně místa zkušenostem anglickým.

Ukazuje na příkladu poválečné Anglie, že předpovědi demografů jsou často daleko od skutečnosti a že je třeba věnovat více pozornosti tomu, proč jednotlivec jedná specifickým způsobem. Při plánování rodiny se řídí téměř úplně svými osobními zřeteli (hospodářská situace, ambice s již žijícími dětmi atd.), málo na něho působí světové nebo národní populační trendy a doporučení expertů, zda má či nemá mít děti.

Podobně přijetí antikoncepčních prostředků nebo určitých metod regulujících porodnost je vysoce individuální a závisí na mnohých faktorech. Skutečnost, že odborníci pokládají některou metodu za lepší než ostatní, ještě neznamená, že bude přijata a pravidelně používána určitým manželským párem nebo sociální skupinou.

Autorka podává historii různých metod, uvažuje o jejich účinnosti i o faktorech, které rozhodují o jejich přijetí. Dále pojednává o potratových zákonech včetně zkušeností ze socialistických zemí, o zákonodárství týkajícím se sterilizace i o vyhlídkách orální antikoncepce a eugenického výběru.

Jedna kapitola je věnována postojí různých církví ke kontracepci, jiná zákonodárství jednotlivých zemí regulujícím šíření informací o antikoncepci. Autorka také uvažuje o roli výrobců a distributorů léků, o práci organizací, obzvláště o Asociaci pro plánování rodiny, a o cestách, jimiž veřejnost získává informace.

-hl-

Jean Maze: Paris à l'heure du choix

E. Flammarion, Paris 1965, 323 str.

Také hlavní město Francie stojí před otázkou, jak bude žít jeho obyvatelstvo za deset let, jak v roce 2000. Měla-li Paříž v roce 1965 přes 9 miliónů obyvatel, roku 1975 jich bude mít 10–11 miliónů. V letech po první světové válce se neklady žádné překážky průmyslové a bytové výstavbě, Paříž se vyvíjela zcela živelně, a tak okolo krásného centra, vybudovaného prefektem Haussmanem, vyrostly šedivé a nezdravé kasárenské čtvrti bez zelených pásů. Teprve od r. 1958 se pracuje vážně a úsilovně na plánu nového urbanistického řešení, které by znamenalo záchranu Paříže.

Měla-li Paříž na přelomu století na 5 tisíc vysokoškolských studentů, má jich v roce 1950 již desítnásobek a pro rok 1975 se počítá nejméně se 180 tisíci, avšak již dnes je situace v Latinské čtvrti téměř zoufalá. Při přednáškách musí někteří profesoři dávat pozor, aby nešlapali po rukách posluchačům sedícím na stupinku. Rektor Sorbonny Antoine prohlásil, že pařížská universita existuje jen proto, že polovina studentů nechodí na přednášky a jen asi desatina používá knihoven. Autor by si přál novou Sorbonnu nejen rozšířenou, ale také obklopenou zelení. Podobné problémy se kladou i v souvislosti s umístěním úřadů a ob-